

Češi rekordně omezují své nákupy

svobodny-svet.cz/cesi-rekordne-omezujji-sve-nakupy

22. ledna 2023

LUKÁŠ KOVANDA

A letos to nebude jiné.

Češi rekordně omezují své nakupování. Nikoli nutně částku, kterou za nákupy utrací, ale počet pořízeného zboží a služeb rozhodně ano. Případně se spokojují s jejich nižší kvalitou a přechází tudíž z dražších na levnější varianty.

Maloobchodní tržby totiž loni v listopadu – tedy podle nejnovějších dostupných dat – klesly reálně, po zohlednění inflace, meziročně o bezmála devět procent. Propad tak předčil drtivou většinu expertních odhadů. Český statistický úřad navíc revidoval údaj k maloobchodním tržbám za říjen 2022. Ty tak v desátém loňském měsíci spadly bez jedné desetinky o deset procent. To je nejvíce minimálně v celém tomto tisíciletí, dokonce více než kdykoli během pandemie, kdy přitom byla podstatná část

kamenných obchodů zavřená. Ještě nikdy v historii zveřejněné časové řady se nestalo, že by se reálné maloobchodní tržby dva měsíce po sobě propadly tak mohutně jako v říjnu a listopadu 2022.

Spotřeba českých domácností se vpravdě historicky propadala už v celém třetím čtvrtletí loňského roku, tj. od července do září 2022. V reálném vyjádření – tedy opět po zohlednění inflace – lidé v Česku nakupovali v přepočtu na osobu o skoro osm procent méně zboží a služeb než ve stejném období roku 2021. To je druhý nejvýraznější meziroční propad od roku 2005, za kteréžto období ČSÚ danou časovou řadu zveřejňuje. Více, byť nepatrně, se reálná spotřeba meziročně propadla již jen v období od dubna do června 2020, tedy během uzavírek spojených s první vlnou pandemie.

Loni ve třetím čtvrtletí a pak tedy také ještě výrazněji v říjnu se reálná spotřeba dramaticky propadla i přesto, že obchody již plně otevřené byly. O to závažnější výsledek je. Potvrzuje, že usuzovat na kondici ekonomiky a ochotu spotřebitelů utrácet jen z pohledu do „plných obchodních center a restaurací“ může být notně zavádějící. Nedávné předvánoční období také opticky naplnilo mnohé obchody a gastronomické podniky, ovšem stále zůstává otázkou, kolik v nich lidé skutečně utráceli. Nedávno zveřejněná čísla za loňské třetí čtvrtletí napovídají, že se i za poslední tři loňské měsíce můžeme dočkat historického propadu spotřeby. Tato čísla teprve budou zveřejněna.

Výrazný pokles reálné spotřeby má na svědomí předně citelný pokles reálného měsíčního příjmu v přepočtu na obyvatele, tedy finančního příjmu, který zohledňuje inflaci.

V tomto vyjádření se příjem v přepočtu na osobu snížil meziročně o více než pět procent. To je druhý nejvýraznější pokles reálného příjmu za celé období opět od roku 2005. Platy, mzdy i důchody sice loni v létě meziročně nominálně (číselně) rostly, ale inflace byla natolik vydatná, že příjem se lidem v Česku reálně výrazně snižoval. Ještě výrazněji, o takřka jedenáct procent, tedy vůbec nejvíce v celé historii dané časové řady od roku 2005, klesl v meziročním vyjádření

měsíční příjem ze zaměstnání v přepočtu na osobu. Lidé, kteří mají svůj veškerý příjem ze zaměstnání, a nikoli třeba z důchodů či jiných dávek nebo třeba z pronájmu nemovitostí nebo držení akcií, si tak tudíž reálně pohoršili ještě více než populace jako celek.

K poměrně citelnému poklesu reálných příjmů, zejména těch ze zaměstnání, docházelo už v prvním loňském pololetí. Tento tehdejší pokles se ovšem ještě neprojevil propadem reálné spotřeby. K němu dochází právě až v loňském třetím čtvrtletí. A pravděpodobně i v loňském čtvrtletí čtvrtém.

Zdá se, že během prvního loňského pololetí ještě lidé v Česku byli schopni svoji reálnou spotřebu navyšovat i přes snížení reálných příjmů, a to díky úsporám z časů pandemie. Ty nahromadili z důvodu opatrnostního spoření v obavě z příchodu ještě horších časů, ale také z důvodu popsané prosté nemožnosti nakupovat v celé řadě kamenných obchodů nebo třeba z důvodů obtíží či praktické nemožnosti – opět zapříčiněné pandemií a souvisejícími restrikcemi u nás i v zahraničí – volnočasově cestovat či pořizovat dovolenou.

Letos přitom inflace bude nadále vysoká, alespoň tedy počátkem roku. Pokles reálných příjmů by však měl být letos slabší než loni. I tak však bude druhý nejvýraznější v celé historii samostatného Česka. Na přílišné oživení spotřeby lidí a maloobchodních tržeb tedy sázet nelze.

Ted' v lednu je třeba počítat s výraznějším vzestupem inflace, až k úrovni 18,5 procenta. Dochází totiž k nahrazení úsporného tarifu zastropováním cen energií, které se nakonec projeví právě vzestupem obecné inflace. Pro četné domácnosti totiž značí i několikanásobné zvýšení cen energií oproti roku 2022. Za celý letošní rok by inflace měla činit 10,5 procenta, do jednociferného pásma se dostane až ve druhé polovině roku. Loňská celoroční inflace činí 15,1 procenta, takže snížení na 10,5 bude citelné, ačkoli

z dlouhodobé perspektivy i letošní inflace bude znatelně nadprůměrně vysoká, a to na poměry celé historie samostatné ČR od roku 1993.

V letošním roce navíc hrozí, že se technická recese druhého pololetí roku 2022 promění v recesi bez přívlastku, tedy recesi, kterou již plošněji doprovází vzestup míry nezaměstnanosti a další neblahé sociální jevy. Míra nezaměstnanosti činila v prosinci 2019, tedy před pandemií a před válkou na Ukrajině, 2,9 procenta. Nárůst na 3,7 procenta v prosinci 2022, který je poměrně nevýrazný, je zatím dán hlavně tím, že nezaměstnaní nepřistupují na jakoukoli nabídku práce, jež je jim úřadem práce předložena. Přes 250 tisíc pracovních pozic, které úřady práce nabízejí, jsou pro zaměstnance s nízkou kvalifikací, bez nutnosti byť jen maturitního vzdělání, takže je pochopitelné, že nezaměstnaní se do takových pozic „nehrnou“. Z důvodu zmíněných pokračujících silných inflačních tlaků a recese, a prosincového ukončení úvazků na dobu určitou, je ovšem třeba pro letošek počítat s tím, že míra nezaměstnanosti může dosáhnout až pěti procent a nepříjemně může překvapit už hned za leden. To by samozřejmě vedle pokračující drahoty negativně dopadly také do spotřeby a nákupů lidí v Česku. Oživení nakupování letos tedy vážně nečekejme.

| LUKÁŠ KOVANDA

■ ■ ■ ■ ■ (4 votes, average: **5,00** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

